

Проект

7156

ПРАВАХ РУКОПИСУ.

стат.

Борітеся — поборете!

Львів. Бібліотека
АН УРСР

Проект програми української громадівської народньої партії в Галичині.

Видання Ініціативного Комітету
У. Г. Н. П.

У. Г. Н. П.

Порядок артикулів:

Наші завдання і тактика.

I часть. 3 стр.

II. часть:

1. Політична свобода.	5
2. Національна свобода.	6
3. Релігійна свобода.	6
4. Культурна свобода.	7
5. Що таке трудові маси?	7
6. Праця і громада.	10
7. Клясова боротьба.	11
8. Міжнародня справа.	12
9. Земельна справа.	13
10. Природні багатства.	14
11. Промисловість і торгівля.	15

III. часть: 17

Платформа Української Громадівської Народньої Партії.

IV. часть: 24

Статут.

Знак

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

Наші завдання і тактика.

I.

Велика світова війна, з'організована представниками заборчої політики, імперілістами, що хотіли побороти своїх конкурентів на світовому ринку, насамперед принесла незворотну шкоду великим масам трудового народу, що міліонами трупів укрили землю. Полягли міліони селян і робітників, а за що? Во ім'я яких здобутків чи ідеалів?

Правлячі кола і їх правительства затіяли війну на свою руку і во ім'я своїх інтересів, які трудовому народові цілком ворожі; ніхто не кликав народу на пораду в цих справах, ніхто не питався у народу чи він хоче воювати, народ від справ державних був відсунений, лишень покликано його до виконання „обовязків“ собі на шкоду.

Злочинство війни є о стільки велике, що тепер трудові маси хочуть і мусять взяти державну справу в свої руки, щоб запобігти усяким спробам відновити старі відносини, мусять з'організувати державу так, аби нею не могла безконтрольно орудувати меншість хижаків і глитаїв.

Внутрішня суперечність старого світу дійшла підчас війни до такого степеня, що мусіла розірвати рамки старого укладу і зруйнувала великі держави центральної і східної Європи та доведе до цього і інші держави, що воювали. Війна відкрила очі трудовим масам та вказала фальш і гнилизну капіталістичної організації господарства і всього сучасного соціального організму.

Отже трудові маси розпочали скрізь боротьбу з експлуататорами під прапором нових лозунгів, що принесуть людськості мир і спокій та можливість культурної невизискуваної праці разом з установленням міжнародної солідарності трудових верств усіх народів.

Наш народ в Галичині має таке саме становище: він був змушений до війни не за свої інтереси, супроти своїх бажань, постраждав з усіма народами разом і разом з ними мусить з'організувати нове життя на справедливих основах.

Муситься вже тепер покласти тверді, основи новому устроєві, установити всенародню справедливу мету, котрою є:

1. Забезпечити для кожної людської особи право і можливість всебічного розвитку.

2. Забезпечити розвиток національно-колективної індивідуальності, як форми, в котрій людська особа найлекше виявляє свою внутрішню здібність і волю.

Засобом до цього ми вважаємо — визволення праці від експлоатації капіталістичної меншости і організацію праці та господарства на громадівських (соціялістичних) основах, досягти чого можна шляхом переведення в життя слідуючих принципів:

а) повної політичної свободи для особ і їх об'єднань;

б) повної свободи національного самовизначення для кожної нації і забезпечення національно-культурних прав національним меншостям, коли вони живуть в-суміш з иншою нацією;

в) повної свободи культурного самовизначення кожної особи, а тому слово, друк, культурна творчість, (наука, письменство, мистецтво то-що) не може бути обмежене;

г) повної свободи релігійного самовизначення;

д) перехід влади в руки трудового народу шляхом упертої класової боротьби, що дасть змогу трудовому людові знищити паразитарний устрій суспільства та утворити трудову республіку.

е) об'єднання рівноправних трудових національних республік в солідарний Союз Народів.

II.

Принципи політичної, національної, культурної і релігійної свободи остільки зрозумілі, остільки являються продуктом культурної творчості сучасного людства, що годі пояснити їх користь для розвитку українського народу, але всякі гарні принципи можна всяко толкувати, тому коротко пояснюємо свою позицію.

1. Політична свобода.

Нашим ідеалом є здобуття для кожної людини права і змоги приймати участь в рішенні громадських справ, в рішенні і виданні законів громадського співжиття. Але фактична участь кожної людини обмежується природними (каліцтво, божевілля, недозрілість або старість), або соціальними (великий обсяг державних територій і багатоміліонність населення), або політичними (деспотизм одиниць і клас, узурпація влади то-що) чинниками, тому фактично веде всі громадські справи делегована меншість населення, котре вотумом свого довірря уповажняє певних людей і передає їм право видавання законів, обов'язкових для всіх, разом з тим тримаючи цю владу під доглядом і контролем. Ми стоїмо за як найбільшу участь населення в законодавстві, з правом референдуму та законодавчої ініціативи народу.

Всі правоздатні особи мають рівне виборче право і рівну відповідальність перед законом, а тому нашою системою державного законодавства до перебудови соціального організму є парламентаризм, оснований на всенародньому голосуванні по 5-словній формулі.

Однак підчас революційної боротьби, що має метою повалити владу буржуазних клас, ми допускаємо і творимо революційну владу лише трудових клас, що мають усунути паразитарні класи і затвердити загальну рівність

перед законом, не допускаючи буржуазну клясу до відбудови свого панування, бо нашою метою є утворення безкласового трудового народу.

Через те елементи політичної свободи, як свобода друку, слова, спілки, зборів то-що являється правом кожної людини, поскільки виявлення таких змагань не має на меті запанування однієї групи населення над другою для експлуатації чужої праці.

2. Національна свобода.

Право національно-культурного самовизначення націй, що посідають компактною масою суцільну територію є необмежене. Нація сама утворює правно-державні форми свого існування.

Ті-ж нації, що живуть в меншості на території іншої національної більшості, мають повне право національно-культурного і релігійного самовизначення на основі національно-персональної автономії, забезпеченої основним законом державної конституції.

3. Релігійна свобода

Релігійне самовизначення людини є приватною її справою. Як можна приватно правова організація, церква може організуватись приватною ініціативою на основі загальнодержавного закону про товариства і спілки. Тому нашою метою є відділення церкви від держави і школи від церкви. Однак церковні маєтки, набуті підчас панування церковної влади над цивільною і, далі, при допомозі клерикально-світської буржуазної держави — мають знову повернутись в розпорядження де-що народу (землі), де що держави (рухомі цінності). До закінчення процесу відділення церкви від держави — держава регулює становище церкви як приватно-правної інституції, не допускаючи змоги для церкви бути чинником класового панування паразитних клас над народом.

Разом з тим держава не допускати ме участі своїх громадян в між-державній церк. організації, щоб-то вважатиме

церкву автокефальною організацією в своїх державних межах, аби запобігти впливам класового панування через церкву від капіталістичних держав.

Державної релігії не визнається.

Рівнож від церкви відбирається школа, бо церква є представником одностороннього, тенденційного (клерикального) виховання людей, направленного на знищення свободної волі людини і вироблення фаталізму, що є моральною скріпою рабства.

4. Культурна свобода.

Культурна свобода є основою творчости, що поруч з законом економічного розвитку життя творить культурну історію людскости, тому право культурного самовизначення, наукового дослідження, міркування і висновку, право поширення знання і творів інтелектуальної культури є необмеженим, рівно-ж як трудове право на захист культурної творчости належить кожній людині нарівні з захистом фізичної праці від експлоатації. Оскільки стоїмо в обороні фізичної праці від експлоатації, остільки будемо боронити інтелектуальну і артистичну творчість від визиску на основі трудового права.

5. Що таке трудові маси?

Трудовими масами сучасного суспільства є ті одиниці і групи населення, котрі своєю фізичною чи духовою працею утворюють матеріальні та духові культурні вартості, не користуючи паразитно з над-вартості.

Трудові маси складаються з таких основних груп.

1. Фабрично-заводський пролетаріят, що не маючи ніяких власних середників продукції, мусить продавати свої руки і віддавати частину своєї праці роботодавцеві, котрий живе з цієї трудової над-вартості і за її допомогою організує все більшу та більшу експлоатацію робітничих мас. Робітничий клас в першу чергу заінтересований, щоб усі результати своєї праці діставати в своє розпорядження. А тому, що вона не посідає середників продукції

(варетату праці), то мусить революційно відібрати їх у тих, хто ці середники присвоїв насильством, обманом, дурисвітством. Середники продукції є земля, живі сили природи, машини і знаряддя та організація обробки сирового продукту.

Очевидно, що всі цінності утворюються лише працею, а тому середники продукції мусять належатися тим, хто працює, а не окремій приватній людині, що грає роль як європейський плянтатор в Африці, що витрачає свою енергію лише на організацію свого панування, на підтримку кріпацтва. Розвиток свідомості свого права в робітництві всіх країн, особливо в промислових, ставить питання про усунення середників продукції на порядок денний практичної політики пролетаріату — революції.

2. Сельсько-господарський пролетаріат і трудове селянство. Безземельні наймити, що працюють біля землі, належної поміщикам і сільським куркулям (дукам), належать до найбільш упродженого робітництва, котре підлягає самій безпощадній експлоатації. Становище його безпорадне. Некультурність життя вражаюча, визволення здавалось безнадійним, але цей пролетаріат прагне волі і землі, як найпершого засобу для свого існування. Він виконує свої обов'язки перед державою і громадянством, а перед ним ніхто не виконує жадних обов'язків.

Обробляючи чужими руками чужу землю, він не має шматка її, щоб обробити для себе і своєї сем'ї. Все, що зроблене його руками, йде в пельку поміщикові, куркулеві та иншим п'явкам.

Не в кращому становищі знаходиться і той селянин, що має „свою“ землю, але в такому розмірі, що видатности її не вистачає або ледві вистачає на прохарчування сем'ї. Цей „власник“ землі, обдовжений позичками, обтяжений податками є лише номінальним власником, а фактично є пролетарієм, бо мусить більшу часть своєї праці віддавати в найми під експлоатацію, або відривати частину заробітку на капіталістично-панську державу, що панує над ним і визискує його.

Це трудове селянство не експлоатує нікого, лише підлягає визискові, а тому воно стоїть в однім ряді з фа-

брично-заводським і сільсько-господарським пролетаріатом (форналями), маючи з ним спільний інтерес боротись з визиском і придбати середники праці, щоб задовольнити споживчі потреби своєї сем'ї.

3. Трудовий інтелігентський пролетаріят що продає свою фізичну і розумову енергію панам життя. Він часто творить невимірущі культурні цінності, але з їх безпосередньо індивідуально не користує, бо увесь його час, вся енергія його мозку і духу йде на роботу, на здобуття продуктів споживання. Він працює скрізь в урядах, школах, лабораторіях, фабриках, залізницях, наукових закладах, журналістиці, письменстві, мистецтві, магазинах то-що. Обмірковує, організує, керує, дістає місячну платню, а збірну його працю, колективну та індивідуальну його творчість користує хтось інший: підприємець, антрепрен'єр, видавець, директор, дідач, капіталіст, що примушують служити їм, продавати свою думку, мрію, винахід, енергію. Примушують служити совістю, інтелектом, переконанням. Цей інтелігент, коли вже вибереться на верховини громадського становища, стане директором, управителем, уповноваженим капіталіста — він вже обезкрилений, за всі гріхи свого поневіряння служить вірно капіталістові і допомагає йому визискувати тих, що стоять в низу робочої драбини. Але чи багато таких одиниць вигрібається вгору? Вони часто були на горі, тому там і розташувалися, а знизу їх приходить мало. Інтелігентні пролетарії були і лишаються в низу, хоч і перемінюються іноді ролями, дістаючи від пана „звіздки“. Чи одна чи дві „звіздки“, а раб з рабом.

Трудова інтелігенція не організована, конкурує за шматок хліба і добивається милости у пана-капіталіста, нарівні з робітниками фізичної праці і становище її аналогічне: капіталіст її також експлуатує, бо з надміру її праці укріплює своє становище і маєтки.

Трудова інтелігенція в цей час крутолому мусить служити своєму братові-пролетарієві і допомагати йому, а не капіталістові та поміщикам, влаштувати нове життя. Пролетарій мусить солідаризуватися з пролетарієм, бо інтерес їх є один: визволити працю від експлуатації. Інтелігентність є вицвіт трудової творчості і культури, а тому нове су-

спільство мусить будуватися на розумі і творчих здібностях інтелігенції. Трудовий народ мусить з усією енергією взяти собі науку, культуру, знання і тоді він зможе з'організувати своє життя.

Трудова інтелігенція мусить перейти цілком на службу своєму братові-фабричному та сільському пролетарієві — і разом з ним будувати нову трудову державність. Тільки в цьому єднанні трудових елементів запорука розцвіту нового життя і знищення старої пансько-хижацької державности.

Соціалізм однаково є визволителем всього пролетаріату, всіх трудових елементів і тому вони мають з усією енергією об'єднатись для спільної боротьби з капіталістичним режимом.

6. Праця і громада.

Основами нового суспільства, що має стати на місце капіталістичного устрою, має бути праця і громадівство.

Джерело всіх вартостей життя є праця. Тільки соняшне проміння і живі сили природи виявляються помимо людської волі, але пристосування їх до потреб людського життя вимагає від людей праці і організації по принципові економії, чи як то кажуть — на розум.

Кожна людина має своєю працею утримати власне існування, а тому нове суспільство має бути утворене так, щоб для визиску чужої праці місця не було, щоб теперішній устрій, оснований на визиску трудових мас клясою паразитів, було знищено, аби забезпечити мирний культурний розвиток суспільства.

Тому праця і тільки праця має бути критерієм усього поступовання людини в новому громадському житті.

Але при тому, що люде множаться, коефіцієнт густоти населення пляномірно збільшується, збільшується залежність людини від людини. Всі люде родяться з рівним правом на життя, на власний розвиток, на благо природи, але ізольоване існування вже неможливе, отже люде мусять справедливо користати з оточення, ніби рівномірно розта-

шуватись на землі. Мусять що-разу то більше координувати свої сили, свої пляни, щоб досягти найбільшого ефекту в змаганнях, щоб при найменшій затраті часу, простороні, праці і матеріялу досягти більших результатів.

І люде споконвіку організуються по принципу економії, сягаючи що-разу на вищий щабель досконалости і тонкості в організації своїх відносин і праці. І щоб сучасна людскість стала ще вище, бо цього вимагає життя, мусить установити вищий тип своєї організації, довести принцип громадськості до кращого його виразу.

Нове життя організується на громадівській, соціалістичній основі. І цим принципом громадівства, гуртового, колективістичного, мусить бути перейнята кожна форма людського співжиття.

Кожний дієвий намір, кожне людське підприємство мусить бути організоване гуртом, щоб економно і справедливо користати людську енергію на рівне добро для всіх складникових сил певного робочого процесу. Розуміється, вищим принципом удосконалення і економії є поділ праці — фізичний, технічний, суспільний чи громадський, а тому він і має бути основою в організації трудової громади.

Поділ праці дає можливість кращим здібностям виявитись і розвиватись, удосконалюватись. Тому нова громада з удосконаленим поділом праці, буде організацією всіх дійсно живих сил і організатором правильного їх використання. Для індивідуальности простір повний, але й координація сил мусить бути велика!

Громада — така форма для забезпечення нового життя, для утворення нового суспільства, а через те принципом громадівства будуть переняті найважніші реформи і революційні здобутки нашого часу.

7. Класова боротьба.

Класова боротьба має на меті довести людскість до знищення паразитарних клас і організації суспільства на соціалістичній основі, це-б то перетворенням сучасної класової структури на однокласову (трудова) суспільність.

Очевидно, класова боротьба є лише засобом для досягнення вказаної нами мети. Коли трудовий принцип скріпне

в житті, тоді клас не буде, а соціальна структура суспільства буде уявляти з себе національно-персональні організми в перерізі культурним, і професійні спілки ріжноріжних фахів — в соціально-економічнім. Очевидно, що при забезпеченні свободи культурного, національного і релігійного самовизначення в полі матеріальних інтересів основними суспільними групами будуть професійні спілки, союз котрих представлятиме основне державне тіло.

Без сумніву між професійними спілками буде певна боротьба на полі обміну тими цінностями, котрі кожний фах вироблятиме. Продуценти хліба, всякої поживи — з одного боку і продуценти різних предметів — з другого будуть змагатись між собою за справедливую оцінку їхніх продуктів на основі певного критерія праці. Продуценти матеріальних предметів будуть змагатись з творцями культурних цінностей і навпаки.

Через те в законодавстві трудової республіки будуть заінтересовані всі професії (фахи) і кожний з їх мусить мати в законодавчому корпусі своє представництво. Од парламентаризму до трудового представництва мусить пройти шлях сучасна республіка, утворена в сучасних капіталістичних обставинах, коли ще соціальна перебудова не скінчена.

Через те ми, стоячи на засаді парламентаризму тепер, допускаємо революційний перехід влади до трудових мас для укріплення підстав і можливостей для утворення трудової республіки.

8. Міжнародня справа.

Господарсько-економічна і культурна еволюція людскости веде до утворення великої економічної спільности інтересів і єдності культурних завдань всіх націй. Ізолюване існування як окремої одиниці, так і державної організації є неможливе. І що більше кількість населення на землі збільшуватиметься, то більше буде залежності одиниці від одиниці, групи від групи, котрі не шляхом ізоляції і війни рішатимуть свої справи, а спільним порозумінням.

Ми вважаємо, що ні одна нація ізолювано жити не зможе, а тому нашим ідеалом є об'єднання всіх трудових

республік в один над-державний союз, метою котрого буде мирне співробітництво і взаємне порозуміння, підставою для чого може бути тільки однотиповість політичної та економічної організації. Одже доки будуть існувати капіталістичні держави, прикметою котрих є імперіялістична політика, щоб-то насильне захоплювання під свою керму і вплив слабших націй і держав, доти не може бути міжнародної солідарності народів і доти демократична чи трудова республіка може єднатись лише з подібними до себе державними організаціями. В своїх стосунках демократичні республіки замість старого міждержавного права, основою котрого є насилля, установлять міжнародне в справжньому розумінні того слова право, основане на принципі солідарності інтересів, регульованих не війною, а порозумінням.

Ми вважаємо, що шлях до міжнародної солідарності веде через державну самостійність націй в сучасному розумінні, якою буде при дбано признання рівності прав. Солідарність виростає лише з свідомости рівного права.

9. Земельна справа.

Земельна справа буде порішена тоді, коли в основу її буде положено принцип справедливости і праці. Земля має належати тим, хто її обробляє. Всі нетрудові землі, у кого-б вони в руках ни були, мусять бути примусово відібрані, власність на їх скасована, і передані в користування хліборобів.

Цим установляється право власности на працю, що більш важно, а не на землю. Що варта земля, на якій ніхто не працює?

Відібрання нетрудових земель має бути зроблено без оплати їх бувшим власникам, бо вони користувались нею даром, експлуатували чужу працю, не сплачували рівного щорічного податку, війною во ім'я своїх інтересів згубили сотки тисяч трудових селян і робітників. З огляду на імперіялізм пануючих націй, що уміють захоплювати правом купівлі території інших націй, скасування приватної власности мусить бути основним постулатом нашої земельної політики.

Організація користування землею має бути переведена на принципі громадівства, що обіймає собою як початкові, так і найдалі йдучі форми усунування відносин: від простої кооперації до соціалізації.

Фази її у нас в Галичині можуть бути такі:

1. Земля дається в приватно-трудове користування, при котрому господарь веде своє господарство індивідуальними силами.

2. Приватно-трудові господарі кооперують де-які сільсько-господарські функції — розпорядження інвентарем, користування машинами, окремі роботи — оранка, жнива, молотьба, збут продуктів.

3. Установлення спільного для громади плодозміну і громадське користування вигонами, облогами то-що.

4. Урівнююче користування землею шляхом переділів і обміну наділами (переве́рстка).

5. Організується трудова спілка для спілкового господарства в зразкових маєтках на рівних гуртових основах: продукування і розподілення продуктів на рівних правах.

6. Збут продуктів сільського господарства тільки через спілки, їх об'єднання і союзи.

Можна вказати ще кілька перехідних форм, але вони уявляють варіанти основних.

Соціалізація землі є рішенням не проблеми власності на землю, а проблеми організації господарства, це-б то може з'явитись лише як результат сільсько-господарської еволюції.

Від скасування приватної власності до соціалістичної продукції йде довгий ряд окремих моментів соціалізації, але розвиток їх не може бути забезпечений без основного принципу земельної реформи — виключення землі з товарообміну.

10. Природні багатства.

Експлоатація природних багатств, на котрі кожна людина має рівне право, може бути регульована в інтересах всіх громадян тільки вищими органами центральної державної влади.

Тому націоналізація, або удержавнення природних дібр є конче потрібним. В природних добрах держава організує господарство на таких засадах, що є передумовою соціалізації:

а) Місцеве населення в районі своєї діяльності приймає участь в контролі і організації господарства в природних добрах.

б) Органи влади ведуть господарство не з фіскальними цілями, а лише з метою підняття рівня продуктивності господарства, веденого на раціональних основах.

в) Держава практично здійснює принцип рівного права кожного громадянина на добро природи, задовольючи потреби першої черги і не дозволяючи ніякої спекуляції.

г) Органи державної влади регулюють розподілення природних дібр в інтересах всієї держави.

д) Держава організує перерібку природних багатств на продукти вищої технічної і економічної вартости на місцях, без вивозу сировини за-кордони,— щоб збільшити продуктивність загально-народнього господарства, щоб зайняти можливо більше число робочих рук в промисловій роботі і дати населенню дешевший продукт.

Об'єктами великої державної організації народньої промисловости мають бути в першу чергу ліси, донецький рудно-вугільний басейн і нафтовий центр. Інші запаси природнього добра (будівельні глини, каміні, сіль, віск, матеріал для хімічної промисловости, вапняки, фосфоріти, живе срібло і баг. ін.) мусять також стати об'єктами для організації народньої кооперативної, громадської промисловости з підтримкою від держави коштами, доглядом то-що.

11. Промисловість і торгівля.

Нашою метою є усупільнення всіх середників продукції і обміну продуктами праці на основі критерія праці. Переміна соціального ладу у вказаному напрямі буде наслідком господарчої еволюції, пристосування духової культури до нових господарчих форм і вплив господарства на виховання громадського способу думання, витворення культурно-психичного типу нової громадської людини. Через те

соціалізм не може бути насаджений декретом, лише з'явиться протягом певного часу, але щоб життя прийало такий напрям швидче, муситься революційними реформами забезпечити вільний розвиток суспільства на громадських основах. Тому революція має установити і укріпити владу трудового народу і обтягти зуби та пазурі капіталістично-економічного господарювання.

При твердій народній владі забезпечиться розвиток суспільства до повного громадянства.

Народня влада ціною всяких зусиль мусить організувати переробку всіх сирових матеріалів, кооперуючи кошти, матеріальні засоби і організацію біля народньої промисловості, маючи на меті задовольнити споживчі потреби населення передовсім, а за надвижку якихсь продуктів діставати в інших краях те, чого в себе не вистарчає.

Обмін товарами з іншими державами веде держава, а внутрі — держава при допомозі громадських органів, поступово звужуючи сферу впливу для приватно-торгового апарату, котрий муситиме пристосуватись до громадських форм обміну, обертаючись в агента народнього господарства. Початкова форма громадського обміну що-далі укріплюється відповідно регуляцією приватної торгівлі, боротьбою з спекуляцією і тяжкими карами за фальсифікацію продуктів.

Приватний капітал мусить бути по часті негайно конфіскований на покриття державних боргів та організацію народньої промисловості і технічної освіти, а по часті мусить лягти в облігачі державних підприємств по обробці природних дібр.

Таке пристосування приватного капіталу можливе при умові, коли буржуазна класа признає владу народу і захоче пристосуватись без болючих примусів до нового життя, в противнім разі революційна народня влада вишукає певні засоби для підпорядкування буржуазної меншості під закон трудової більшості.

Господарча еволюція кожного народу стоїть у великій залежності від такої-ж еволюції інших народів, тому всі зміни господарчі регулюватимуться відповідною консолідацією демократичних сил нових народніх трудових республік.

III. Платформа

Української Громадівської Народньої Партії в Західній
Області Української Народньої Республіки.

I. Державний устрій Республіки.

1. Україна має бути Народньою Республікою, самостійною і суверенною.

2. Законодавча влада належить однопалатному парламентові, обраному на підставі загального, рівного, прямого, таємного і пропорціонального голосування без різниці полу, віри і національності.

3. Виконавча влада належить відповідальній перед парламентом Раді Міністрів.

4. Представництво Української Республіки на вні належиться голові парламенту, яко президентові держави.

5. Об'єднання культурне, економічне і політичне українських земель в одну державну цілість під єдиною верховною владою і з єдиним центральним урядом, з застереженням прав і свободи діяльності органам місцевого і кравового самоврядування.

6. Змагання до забезпечення права на самоозначення колоній українського народу в Сибірі, Туркестані, Америці і ин.

7. Утворення краввих господарських об'єднань по природно-історичних, географічних і економічних типах (Закарпаття, Гірська країна, Правобережжя, Полісся, Поділля, Лівобережжя, Степова країна, Кубаньщина, Чорноморщина то-що)

8. Однаковий адміністративно-політичний устрій України з поділом її на краї (землі), повіти, волости і громади.

II. Права і обов'язки громадянина.

9. Рівність перед законом всіх громадян Української Народньої Республіки без різниці полу, віри, національності.
10. Свобода слова, друку, зборів, спілок.
11. Незайманість особи, помешкання, листування.
12. Вільне перебування кожного громадянина в усіх частих Республіки і вільний виїзд за кордон. Скасування паспортної системи.
13. Права ці установлюються основним законом.
14. Податки на громадян накладаються лише в законно-датнім порядку.
15. Кожний громадянин підлягає карній відповідальності за неробство.

III. Національні права меншостей.

16. Національні права кожній національності забезпечується законом про національно-персональну автономію.
17. В межах цієї автономії національні меншости організують національне самоврядування на демократичних основах.
18. До компетенції національного самоврядування належать всі справи культурно-освітні, релігійні, шкільні, благодійні то-що.

IV. Місцеве самоврядування.

19. Всі органи місцевого самоврядування вибираються на основі загального, рівного, прямого, таємного і пропорційного голосування.
20. Ці органи мають найширшу компетенцію що до місцевих, культурних і економічних інтересів.
21. Центральний уряд і його представники стежать лише за законністю діяльності місцевих самоврядувань.
22. Непорозуміння між центральною владою і органами місцевого самоврядування розв'язує суд.

V. Суд.

23. Судова влада одділюється від адміністративної.
24. Незмінність, незалежність і виборність суддів.
25. Прилюдність суду і рівність всіх перед ним.
26. Скасування смертної і тілесних кар.
27. Скасування кари довічною в'язницею.
28. Умовність засуджень.

VI. Військо.

29. Скасування постійного війська, а натомість заведення міліції порядку.

30. Для забезпечення свободи всі громадяне в певнім віці побирають військову науку і при потребі підлягають загальній мобілізації.

VII. Освіта.

31. Автономія шкільництва, утримуваного коштом держави.

32. Обовязкова і безплатна початкова освіта для всіх.

33. Прямий зв'язок між нижчою, середньою і вищою школами.

34. Право широкої ініціативи для особ і товариств в організації і утриманні шкіл різних типів.

36. Відділення школи від церкви.

VIII. Релігія.

37. Необмежена воля віри.

38. Відділення церкви від держави.

39. Конфіскація церковних і монастирських маєтків та капіталів.

40. Автокефальність української церкви.

41. Виборність всіх органів церковного управління.
42. Державної релігії не визнається.

IX. Робітнича справа.

43. Повна свобода робітничих спілок.
44. Право страйків.
45. Розповсюдження робітничого законодавства та незалежної виборної інспекції на всі галузі праці (фізичної і розумової).
46. Восьмигодинний робочий день для дорослих, і 6 — годинний для підлітків 15—18 років.
47. Охорона праці жіноцтва і дітей.
48. Заборона нічної праці, окрім технічно й громадсько — необхідної.
49. Засновання примиряючих камер.
50. Колективний договір.
51. Фабрично-заводські комітети.
52. Карна відповідальність за порушення законів про охорону праці.
53. Обовязкове державне страхування робітників фізичної та інтелектуальної праці на випадок старости, каліцтва, інвалідности, професійних недуг та нещасних пригод.
54. Організація робітничо - фабричних колективів для керування підприємствами (державними чи приватними).
55. Збудування помешкань для робітників під доглядом муніципальних та державних органів.
56. Право щорічного відпуску на місяць із задержанєм платні.
57. Охорона праці інтелектуальних робітників.

X. Промисловість і торгівля.

58. Удержавнення певних галузей промисловости (вугільної, нафтової, соляної, залізничної, цукроварної, виробництва продуктів першої потреби).

59. Організація сільсько - господарської промисловости на кооперативних і інших гуртових основах за допомогою держави.

60. Організація обміну продуктами промисловости через громадські органи і народно-гуртові об'єднання.

61. Регуляція приватної торгівлі.

62. Монополія держави на зовнішній імпорт і експорт.

63. Найтяжча кара за фальсифікацію продуктів.

64. Постепенне скасування приватної власности на средства продукції.

XI. Природні багатства.

65. Націоналізація природних багатств (підземних і надземних): руд, вугілля, соли, шляхетних металів, нафти, земного воску, будівельного каміння, лісів, водяних просторів і інших.

66. Організація державного господарства в природних добрах під громадським контролем.

67. Рівне споживче право кожного громадянина на природні добра.

68. Скасування фіскальної економічної політики в експлуатації природних багатств.

XII. Фінансово-економічна політика.

69. Постепенна націоналізація приватного капіталу.

70. Скасування посереднього оподаткування і заведення прямого.

71. Прогресивно-подоходне оподаткування.

72. Велике оподаткування предметів роскоші.

73. Державна допомога кооперації в усіх її галузях.

74. Державний дрібний кредит.

XIII. Земельна справа.

75. Скасування приватної власности на землю і передача землі трудовому народу з правом доживотного користування і передачі в спадщину.

76. Конфіскація земель нетрудових господарств разом з мертвим та живим інвентарем без викупу.

77. Приватно-трудове господарство; гуртове користування землею без переділів.

78. Урівнююче користування землею шляхом конфіскації диференціальної ренти.

79. Спеціальне одноразове оподаткування на будівництво держави тих громадян, що одержуть землю.

80. Оплата меліорацій при передачі землі від одного господаря до другого.

81. Забезпечення для прожитку тим власникам, котрі в наслідок одібрання землі не матимуть жадних засобів для стнування.

82. Меліорація неужитків і утворення меліораційного фонду та сільсько-господарського кредиту.

83. Організація хліборобства на кооперативних основах, як передумова соціалізації.

XIV. Лісова справа

84. Всі приватні ліси конфіскуються і стають власністю республіки.

85. Ліси знаходяться під керуванням держави.

86. Держава відпускає паливо і будівельний ліс для трудового населення по твердій ціні, що складається з вартості адміністрації і державного оподаткування.

87. Для шкіл, лікарень і культурно-просвітних закладів ліс одпускається даром, як також вдовам і сиротам по згинувших в боротьбі за волю республіки громадянах та інвалідам.

88. Експльоатація лісу провадиться державно-господарським способом під контролем громадських органів.

89. Держава влаштовує в кожній лісовій адміністративній одиниці машинову розробку лісу і в першу чергу продукує будівельні матеріали, папір, сірники та інші предмети першої потреби.

90. Добутки з лісу йдуть в першу чергу на поліпшення лісового господарства, розвиток лісових меліорацій, а лишки на інші державні потреби,

91. Ліс увесь переробляється на місті для задоволення споживчих потреб населення.

92. Держава призначає певні площі для збудування помешкань в лісі з метою дати спочинок трудовим елементам.

93. Полювання в лісах і інші користування (збір ягід, грибів то-що) регулюються державою.

XV. Водяні простори

94. Водяні простори Української Республіки — озера, річки, ставки є власністю всього народу.

95. Користування ними регулюють органи місцевого самоврядування на основі рівного права кожного громадянина на воду, але під загальним контролем держави.

96. Рибальство знаходиться під охороною держави, котра особливим законом установляє право користування рибним добром на принципі, що рибальство провадиться лише для споживчих цілей.

97. Промислове рибальство регулює держава.

СТАТУТ

Української Громадівської Народньої Партії в Галичині.

Примітка: До скликання 1-го партійного з'їзду обов'язки партійних органів виконують ініціативні комітети.

І. Загальні основи.

1. Членом Української Громадівської Народньої Партії може бути кожний повнолітний громадянин чи громадянка української національності Соборної Української Народньої Республіки, що

- а) поділяє партійну програму,
- б) виконує обов'язки цього статуту,
- в) дотримується партійної дисципліни,
- г) не живе з визиску чужої праці,
- д) не засуджений за анти-моральні злочинства,
- е) укінчив 18 років життя,
- ж) платить членську вкладку,
- з) карно виконує всі зарядження партійних органів,
- і) є партійно-активний.

2. Для вступу в партію вимагається листозна рекомендація не менше як 3-х дійсних членів партії, або 2-х членів її центрального органу.

3. Членом партії перестає бути:

- а) з власної волі,
- б) коли не платить членської вкладки на протязі 3 місяців,
- в) по постанові Центрального органу Партії або по постанові загальних зборів тієї групи, до котрої організаційно належить. Видаленню з партії підлягають ті, що перушають домагання § 1. статуту.

4. Постанову місцевої організації про видалення заінтересований оскаржує в Центральний орган, а коли цей постанову ту стверджує або виключає самостійно — то оскаржується перед партійним з'їздом.

5. Партійні організації закладаються на селах, в містечках і містах.

6. Сельські організації об'єднуються в районну або повітову, повітові — в краєву, на чолі котрої стоїть Центральний Комітет Партії.

7. Повітова організація партії складається з делегатів від усіх місцевих організацій (сельських, містечкових і даного повітового міста), а краєвий — з делегатів від повітових організацій.

8. Кожда місцева організація партії висилає делегатів:
що числить 10— 50 членів . . .	одного делегата
” ” 50—100 ” . . .	двох делегатів
від кожної слідуючої сотні . . .	одного делегата

II. Права і обов'язки членів.

9. Кожний член користується:

- а) правом рішального голосу у всіх справах,
- б) активним і пасивним виборчим правом при виборах в партійні інституції.

10. Кожний член обов'язаний:

- а) виконувати програму і статут У. Г. Н. П.
- б) вносити членські вкладки
- в) виконувати всі постанови партійних органів.

11. Всі спори між членами партії подагдується партійним товариським судом.

III. Матеріальні засоби Партії.

12. Матеріальні засоби складаються:

- а) вступної членської вкладки по 5 корон,
- б) що-місячного членського внеску по 1 короні, або 12 кор. річно

в) з партійних підприємств (видавництва, книготоргівлі то-що)

г) партійні складчини у виїмкових випадках,

д) добровільних внесків і подарунків.

13. Зібрані кошти з членських вкладок розпреділюється так:

половина остається місцевій організації, а друга половина висилається в повітову, котра половину своїх фондів відсилає до краєвого органу Партії.

14. Витрата гроша дозволяється лише на справи, безпосередно звязані з діяльністю партії. а саме:

на адміністрацію, організацію партійних підприємств, видавництво газет, брошюр, книжок, влаштування бібліотек, лекції, збори, віча, анкети, з'їзди, бюро і взагалі на поширення ідейного і організаційного впливу партії.

IV. Загальне провідництво.

15. Провідництво всією партією в межах програму належить Центральному Комітетові, котрий вибирається партійним з'їздом в числі 7—15 душ.

16. Програми змінити і тактику установляти може щорічний або Надзвичайний партійний З'їзд $\frac{2}{3}$ голосів.

17. Центральний Комітет урядує від З'їзду до З'їзду. Партійний з'їд може переобрати Ц. К. або залишити його попередній склад.

18. Постанови Зборів, Комітетів приймаються більшістю присутніх. Спосіб голосування (явне чи таємне) залежить од волі присутніх, але коли хоч один з присутніх зажадає таємного голосування, то голосується таємно.

19. Збори вважаються законними, коли прибуде $\frac{1}{3}$ членів.

20. Кожний Комітет вибирає собі Голову, заступника Голови, секретаря, скарбника і організатора.

21. Голова Центрального комітету вважається Головою Партії.

22. Кожний Комітет може утворити потрібні комісії, кооптуючи до їх членів.

23. На обов'язку кожного комітету лежить:

- а) виконувати постанови відповідних Загальних і Надзвичайних Зборів чи З'їзду
- б) приймати членів і пропонувати їх на ствердження Загальних Зборів
- в) провадити адміністрацію своєї організації
- д) Завідувати майном і касою.

24. Партійний з'їзд скликається Ц. Комітетом не менше разу на рік, а надзвичайний — скликається або Ц. К. або по домаганню не менш 5 повітових організацій по мірі потреби.

25. Повітові Загальні Збори відбуваються не менш 2 разів що року, або по домаганню не менш 3 місцевих організацій.

26. Місцеві організації скликаються своїм комітетом не менше 1 разу на місяць або коли цього домагається $\frac{1}{8}$ часть членів.

27. Комітети засідають в міру потреби, але не менше: Центральний — раз в місяць, Повітовий — 2 рази на місяць, Місцевий — 4 рази на місяць.

28. На засіданнях резолютивна часть нарад записується до протоколу обов'язково, а дискусивна — по бажанню присутних. Копії протоколів висилаються до вищих партійних інстанцій для відома.

V. Ревізійна Комісія.

29. Для ревізії діяльності і матеріальної господарки вибирається ревізійна комісія з 3 членів.

30. Центральний і Повітові Комітети можуть по низчих партійних інстанціях посилати спеціальних ревізорів для ревізії.

31. Ревізійні комісії на загальних зборах складають звіт своєї діяльності.

VI. Ліквідація Партії.

32. Коли обставини примусять партію або організацію ліквідуватись, то скликаєсь ліквідаційні збори, котрі рішають порядок і спосіб ліквідації свого майна.

Як наша партія має організуватись?

Прихильні до нашої програми збираються і закладають ініціативний гурток, котрий укладає спис бажаючих вступити в партію; потім скликає загальні збори групи, котра вибирає тимчасовий комітет, згідно з статутом. Протокол, спис членів і належитість відсилає до Центрального Бюра партії з заявою про затвердження. Центральне Бюро висилає організатора для огляду справи на місці і передає членські білети.

До дальшого партійного з'їзду, на котрому буде стверджена після відповідних поправок або й змін партійна програма, всі партійні органи в центрі і на місцях будуть вибрані наново і тоді вже мати муть постійний характер, а не тимчасовий.

При обговоренні проекту програми треба мати на увазі, що він є лише проєкт Ініціативного Комітету, а тому де-які неясности, а може й суперечности треба зауважати, щоб передати на 1-й партійний з'їзд для розгляду і пояснення.

Партійні члени мусять негайно взятися до вивчення економічного становища нашого селянства та взагалі провадити великі економічні та суспільні студії, щоб цілком усвідомити становище народу і розуміти нові шляхи його розвитку, бачити перспективи. Тільки поважні знання дадуть користь, знання-ж міжпартійно-парляментарного крутійства і ріжних закулісових штучок не є політика.

Кожний член мусить знати передовсім земельну справу економіку національного господарства та принципи організації життя — тоді від буде корисним членом партії.

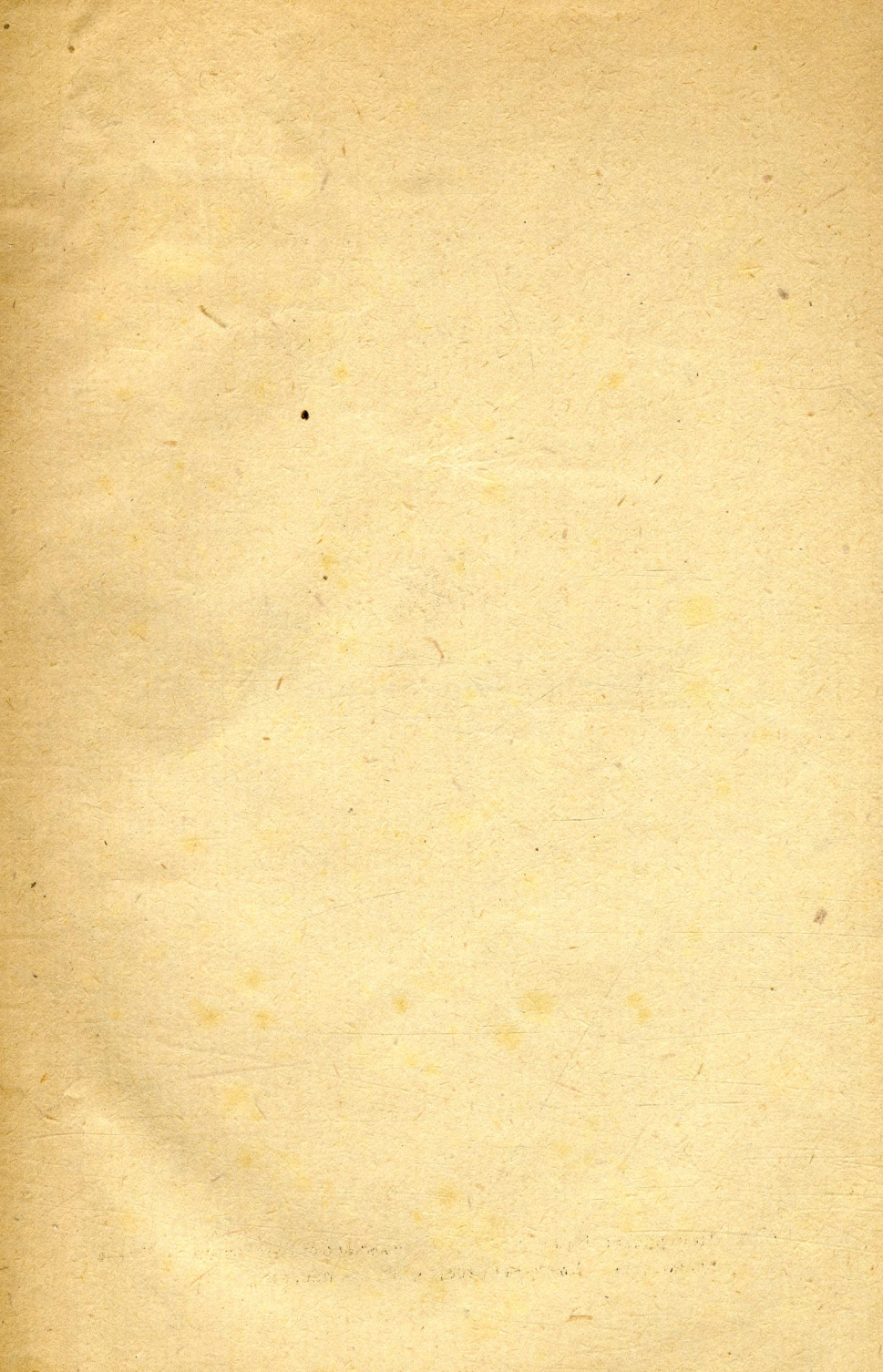
Наша партія має бути партією свідомих своєї мети людей, а не збором того політичного баласту, яким орудують кілька спритних жонглерів, масса-ж мовчить, не тямить, і вважає всі партії за корисні, коли вони навіть фальшують поняття народнього добра.

Через все вищесказане ми дбаємо не про скількість членів партії, а про якість їх.

Центральне Бюро У. Г. Н. П.

УВАГА: Центральне Бюро У. Г. Н. П. тимчасово міститься у Станіславові, вул. Хмельницького ч. 20., 1. поверх.

(30x)

0,90 (1986)

РА

4762 4

З печатні Льва Данкевича в Станиславові.

4762

Проект